

Lý Lạc Long

Du Hành Vào Tình Yêu

Từ xưa đến nay, hình như chưa ai có thể định nghĩa một cách thỏa đáng về tình yêu. Tình yêu vẫn là một chủ đề được đem ra phân tích, diễn tả, bàn cãi... có lẽ từ thuở tạo thiên lập địa, từ lúc loài người xuất hiện trên quả đất cho đến giờ vẫn chưa kết thúc và sẽ mãi mãi là một đề tài hấp dẫn với tất cả mọi người. Những người đã yêu, đang yêu và kể luôn cả những người chưa yêu đều có chung một cảm giác về sự huyền bí, quyến rũ và thú vị của tình yêu. Tình yêu là một thế giới mênh mông, bí ẩn, khó hiểu và có một điều mà ai cũng thừa nhận là: Trong chúng ta, mỗi người đều có một tình yêu thật sự và chỉ một. Và "tình yêu", đề tài này đã có rất nhiều người nói đến, về đủ mọi phương diện, nhưng những chủ đề liên quan đến tình yêu thì dường như không bao giờ lỗi thời. Nên tôi muốn mời bạn cùng tôi làm một cuộc du hành vào tình yêu, thử "khám nghiệm và tìm hiểu" một vài khía cạnh của tình yêu.

Màu Của Tình Yêu

Hầu hết các thực thể, hay khái niệm hiện hữu trong đời sống này đều có màu tượng trưng. Thí dụ cho hy vọng, hòa bình thì là màu xanh, chiến thắng thì được khoác cho màu đỏ, lòng chung thủy thì được gán cho màu tím, sự quý phái mang màu vàng, sự thơ ngây trinh trắng thì màu trắng, thời gian thì màu cà phê phin, tương lai thì màu hồng hay xám, tội ác được tô màu đen, sự phản bội thì màu tím tái, sự vô ơn bạc nghĩa thì màu bạc v.v... Còn tình yêu có màu tượng trưng không? Sống ở xã hội Bắc Mỹ

chúng ta thường nghe câu nói giỡn này "honey, money". Tình yêu có là màu xanh như những tờ giấy bạc Mỹ? Hay màu lấp lánh của những viên kim cương? Hay màu vàng ngà của những bằng cấp?... Chắc chắn là những trả lời này không đúng rồi vì màu của tình yêu dựa vào những tiêu chuẩn này sẽ thay đổi nhanh như chong chóng quay theo chiều gió và bất định và nếu thử đi vào thế giới của văn thi sĩ tao nhã để xem "tình yêu màu gì?" trong mắt các vị ấy, có lẽ chúng ta càng bị lẫn lộn hơn nữa. Nào là "đỏ rực như lửa mặt trời", "sáng như trăng rằm", "xanh như nước biển", "vàng như lá mùa thu", "trắng như bông tuyết", "đen như suối tóc"... và như vậy thì tình yêu màu gì? Còn đi vào thế giới của các vị chuyên gia khoa học kỹ thuật thì có thể chúng ta sẽ được trả lời: "Tình yêu, giống như điện, không màu sắc, không mùi vị nhưng đụng vào sẽ bị giật tê người... và còn "dữ dằn" hơn điện nữa là tình yêu có thể sôi ở chỗ lạnh và đông đặc ở chỗ nóng, không có hao hụt và biến mất, mà chỉ chuyển từ dạng này sang dạng khác..." Có thể chấp nhận được định nghĩa này không? Chắc chắn là không rồi. Và nếu có đồng ý thì cũng chẳng đi tới đâu, chẳng giúp chúng ta "thấy" màu của tình yêu mà lại làm cho chúng ta hoang mang thêm. Hay là chúng ta cho hết những trả lời của "con người" ở trên vào những máy siêu điện toán (super computer) phân tích xem sao? Chuyện không tưởng! Nhưng nếu thực hiện được thì máy siêu điện toán chắc cũng sẽ bị vỡ mạch điện tử, chịu thua và ngưng làm việc luôn nữa.

Như vậy thì không có câu trả lời à? Vậy chúng ta thử đặt ngược lại vấn đề là có "tình yêu" hay không xem sao. Nói một cách khác, là tình yêu có hiện hữu không? Thì câu trả lời sẽ là: Tình yêu không thấy được, chưa hiểu đủ để định nghĩa được như điện, nhưng hiện hữu giống như điện. Vì nếu không có tình yêu thì loài người tìm đâu ra lý do để cưới hỏi và ly dị? Một số cảm giác hạnh phúc, sung sướng, đau khổ sẽ không có nguyên nhân và lý do. Phải có lửa thì mới có khói! Xa hơn nữa, nếu không có cái gọi là tình yêu thì văn thi sĩ xưa và nay, viết về tình yêu tìm đâu ra cảm xúc để sáng tác trong văn chương?

Tuy nhiên, một điều rất chắc chắn, là dù chưa được định nghĩa thỏa đáng nhưng tình yêu hiện hữu và màu tình yêu phải ở đâu đó trong khoảng giữa dãy quang phổ tập hợp các màu đỏ, xanh, lục, lam, chàm, tím... chỉ có điều là chúng ta chưa tìm thấy mà thôi. Cũng giống như các câu hỏi chưa có được trả lời: Có sự sống ở ngoài trái đất không? Có thuốc trường sinh bất tử hay có phương pháp cải lão hoàn đồng không?... thế nào cũng có ngày, chúng ta có được định nghĩa thỏa đáng về tình yêu và sẽ có câu trả lời cho màu tình yêu. Cũng như ngày nay, chúng ta có thể nói chắc chắn là mặt trăng không có sự sống. Cung Quảng, Hằng Nga, Chú Cuội, Ngọc Thố... chỉ là truyền thuyết. Hiện giờ, tạm thời mỗi người chúng ta cứ tự chọn lấy một màu cho tình yêu của mình và nhớ giữ riêng cho mình, đừng cho ai biết. Vì như vậy sẽ không ai thắc mắc hỏi bạn "tại sao". Bạn sẽ không phải trả lời và khỏi phải bàn cãi.

Tình Yêu và Cuộc Sống

Tại sao trong cuộc đời, tình yêu lại quan trọng đến nỗi không thể không có nó? Trong cuộc sống chúng ta có cần tình yêu không? Chúng ta hãy xem cô nhạc sĩ Trịnh Công Sơn nghĩ thế nào về cuộc sống và tình yêu: *"Người ta nói trên trái đất không có gì ở ngoài quy luật cả. Nhưng tình yêu hình như cũng có lúc là một ngoại lệ. Tình yêu có thể nâng bổng con người nhưng cũng lắm lúc nhận chìm kẻ háo hức. Tôi không tin những người quá lạc quan khi nói về tình yêu bằng thể khẳng định. Người ta có thể tin rằng mình được yêu và cũng có thể hiểu nhầm mình không được yêu. Tôi không thể nói về một vấn đề mà chính bản thân mình cũng chưa hiểu hết. Chưa hiểu hết là nói theo kiểu đại ngôn chứ thật sự là hoàn toàn không thể hiểu. Nếu có người nào đó thách thức tôi một trò chơi nghịch ngợm thì tôi sẽ mang tình yêu ra mà đánh đổ. Tôi e, không ai dám tự xưng mình am tường hết nội dung phong phú và quá phức tạp của tình yêu. Có người yêu thì hạnh phúc; có người yêu thì đau khổ. Nhưng dù đau khổ hay hạnh phúc thì con người vẫn muốn yêu. Tình yêu vì thế mà tồn tại. Con người không thể sống mà không yêu. Hàng nghìn năm nay con người đã sống và đã yêu -*

yêu thật lòng chứ không phải giả. Thế mà đã có không biết bao nhiêu là tình yêu giả. Cái giả mà rất thật trong đời. Sự giả trá đó lúc biết được thì làm khổ lòng nhau biết bao nhiêu mà kể. Người giả, người thật nhìn nhau lúc bấy giờ ngỡ ngàng không biết thế nào nói được. Người thật thì nằm bệnh, người giả thì nói, cười huyên thuyên. Đời sống vốn không bắt công. Người giả trong tình yêu thế nào cũng bị thiệt thòi. Người thật thế nào cũng được đền bù. Tình yêu thời nào cũng có. Nhưng có tình yêu kết thúc bị thảm đến độ có khi con người không dám yêu. Yêu mà khổ quá thì yêu làm gì. Có người đã nói như vậy. Tôi đã có dịp đứng trên hai mặt của tình yêu và dù sao chẳng nữa, tôi vẫn muốn giữ lại trong lòng một ý nghĩa bền vững: Cuộc sống không thể thiếu tình yêu".

Tình Yêu Là Gì ? Cho Hay Nhận?

Tình yêu là sự kết hợp với "phần nửa" của mình để giữ toàn vẹn được mình. Là sức mạnh hoạt động của con người, làm cho con người chiến thắng được cảm thức cô đơn. Có thể nói yêu là điều kiện để thực hiện việc nghịch lý: "Mình với ta tuy hai mà một", "Ta với mình tuy một mà hai". Ta sẽ nghĩ thế nào trước mệnh đề "Tình yêu là hiến tặng"? Thông thường hiến tặng ai một cái gì, có nghĩa là mất đi, là một sự hy sinh. Trong ý nghĩa ấy, sẽ có lập luận cho rằng bản chất của tình yêu và vô điều kiện. Nghĩa là yêu không cần đáp trả. Nhưng yêu không cần đáp trả chỉ là một hình thức của tình cảm đơn phương. Trong trường hợp này, tình yêu chỉ mới thực hiện được có một nửa. Bởi vì bản chất của tình yêu phải là sự cộng hưởng. Khi ta nói yêu nhau, tức là yêu cầu cả hai người và về cả hai phía. Do đó, hiện tượng yêu không cần đáp trả là sự biến dạng của tình yêu chứ không phải là tình yêu trọn vẹn. Điều đó, chứng tỏ rằng khởi điểm của tình yêu là cho, là hiến tặng. Mà điều tối quan trọng của cho không phải chủ yếu thuộc về vật chất. Sự kết hợp nào, tình yêu nào đặt cơ sở trên vật chất sẽ không tồn tại. Vậy thì cho cái gì? Đó là mạng sống, con người, tâm hồn, cái gì quý giá nhất của chính mình. Tóm lại tặng hiến của tình yêu quý giá nhất là cái gì thuộc về phạm vi nhân bản, là niềm vui, sự hiểu biết, sở thích, óc hài hước,

sự buồn khổ và tất cả những gì làm cho người yêu "giàu" hơn lên, sống động hơn lên, làm sản sinh ra một đời sống mới, một thế giới mới. Như vậy, "cho", tự bản chất là một niềm khoái lạc. Và chỉ có người thật sự làm chủ, thật sự "giàu" mới có khả năng cho và muốn cho. Từ đó, ta sẽ hiểu yêu là một sức mạnh, một năng lực tuyệt đỉnh sản sinh ra hạnh phúc, niềm vui, khoái lạc. Cho nên ý nghĩa cao cả của tình yêu không phải là yêu không cần được đáp trả mà là đem tới cho người kia niềm vui, sở thích... nghĩa là "cho" cái gì quý giá nhất của mình đồng thời từ đó mở ra hướng đi "kê cho lẫn người nhận đều có cái thú là mình đã cho ra đời một cái gì mới". Đó chính là tình yêu đích thực, trọn vẹn, tự do và tự nguyện.

Khởi sinh của tình yêu là hiến tặng, là cho. Đi từ cái cho thuộc về tình cảm, thuộc về tâm hồn chuyển hóa thành của cải cho có tính cách vật chất, tình yêu bao gồm trong bản thân nó trái tim và thân xác, tinh thần và vật chất. Có ai đó đã từng nói: "Tình yêu là sự kích thích, đồng thời là một ý niệm chịu tác động ở phía bên ngoài. Nếu quả thật như vậy thì khi nào bạn thiếu thốn tình yêu, có nghĩa là bên ngoài không còn tác động gì đối với bạn, và chính bạn, bạn đã không còn khả năng kích thích phía bên ngoài. Đó là một hiện tượng "nghèo nàn không thể ban tặng gì cho ai và mất hiệu lực hòa nhập với con người. Cho nên, trong suốt cuộc tình của mình, không phải yêu một lần là đủ, cho một lần là xong. Muốn giữ cho tình yêu bền chặt, hạnh phúc lứa đôi không vơi cạn, mỗi người phải "cho" không ngừng để làm sản sinh ra tình yêu. Người nào chỉ thích thú khi "nhận" mà không cảm thấy thích khi "cho", người đó sẽ không có tình yêu. Theo như một nhà tâm lý học đã viết: Tình yêu tuổi thơ đi theo nguyên tắc: "Tôi yêu vì tôi được yêu". Tình yêu trưởng thành thì ngược lại: "Tôi được yêu, vì tôi yêu". Tình yêu chưa đủ trưởng thành thì: "Tôi yêu bởi vì tôi cần em (anh)". Tình yêu đã trưởng thành thì: "Tôi cần em (anh) vì tôi yêu em (anh)". Như vậy, bản chất của tình yêu là Cho hay Nhận? Và có phải tình yêu phát sinh bằng cách yêu (cho) thì "hay đẹp, tốt" hơn là bị lệ thuộc (vì nhận) tình yêu? Giải quyết được điều này sẽ giúp chúng ta dù đang ở trong bất cứ giai đoạn nào

của tình yêu: Nếu chưa có tình yêu, vẫn còn cô đơn ta sẽ có thể tìm gặp được đối tượng và tìm thấy tình yêu. Nếu đang yêu, sẽ giữ được tình yêu và người yêu. Nếu đã là bạn đời với nhau, ta sẽ củng cố được hạnh phúc gia đình, làm cho cuộc sống lứa đôi mãi mãi có hương vị quyến rũ như thuở nào.

Tình yêu là con dao, có thể cắt nát con tim hay có thể khắc sâu vào tim ta những vết khắc diệu kỳ và sẽ theo ta đến cuối đời. Tình yêu là một tặng phẩm tuyệt vời mà tạo hóa dành cho con người, có thể đem đến cho ta niềm hạnh phúc và sức mạnh. Nhưng cũng có thể đem đến cho ta nỗi đau, có nhiều tình yêu kết thúc bi thảm đến độ có người không dám yêu nữa. Cũng như sống là đương đầu, rủi ro với cái chết. Hy vọng là liều lĩnh với sự thất bại. Yêu là mạo hiểm vì có thể bị từ chối. Nhưng không mạo hiểm thì đã là thất bại rồi vì trong cuộc sống điều nguy hiểm nhất là không thử thách điều gì. Để đạt được cái kế tiếp, bạn phải dám mạo hiểm với những gì liên quan. Bộc lộ cảm xúc là chính bạn đang nói lên sự thật. Thử thách trong tình yêu chính là bạn yêu mà có thể không được đáp trả. Làm thế nào để định nghĩa tình yêu như: Vấp ngã nhưng không suy sụp, kiên định nhưng không cố chấp, chia sẻ và công bằng, đồng cảm và không đòi hỏi, tôn thương nhưng đừng bao giờ giữ lại nỗi đau.

Như người ta thường nói : "Yêu thì khổ, không yêu thì lỗ".

Cho tôi, có lẽ dù có khổ thì cũng " yêu". Còn bạn thì thế nào?

LÝ LẠC LONG (TTL/TCT/MAI/ 19-5-2005)